

Saung freid – era sch'ei capeta zatgei!

Durant treis mezs dis han las 5. e 6. classas da Mustér e Tujetsch visitau posts da segirtad ed exercitau praticamein la teoria.

Co sedepurtar els cuolms

Il menader digl'emprem post, Alexi Derman, introducescha sia part teoretica cun in motto da cumpurtament ellas muntognas da pader Placi a Spescha:

"Legia, contempla e mira entuorn, sedeporta endretg e fai buc da stuorn!"

Buca far da stuorn munti esser precauts

ellas muntognas. Per far turas els cuolms basegni ei in valent equipament che entscheivi tiels buns calzers, vestgadira adattada e schurmetg da pleivgia. Ina tura ellas muntognas pretendi da mintga participont in egl'aviert ed agir precaut. Speciala atenziun seigi da far enten ir tras aua, da passar sin neiv, da traversar gondas e spundas teissas.

Suenter la part teoretica han ils affons stui traversar ina percuorsa sur crappa,

pals e piogns e lu per liung dil grep segiraus entras ina suga.

Suenter pausa ha mintga participont montau in séz da reiver cun tschentas e carabinieri. Lu ha ei giu num ascender la preit da reiver cun in'altezia da 6 meters. Ils biars han dumignau quei cun bravura, auters han giu da sbatter culla tema e strusch ughegiu tochen sisum. L'activitad e la pratica ella halla da reiver ha plaschiu ordvart bein als affons.

Raffael, Aluis ed Andri ein fascinai dils vehichels

Lorena stezza sut survigilanza da pompier Riccardo il fiug culla cozza da stizzar

Pumpiers

Igl'instructur da pumpiers Gion Tenner presenta alla gruppa il niev local da pumpiers a Cuoz/Mustér. El ei vegnius sustenius dil vice-cumandant Fredy Caminada e da meinagruppa Riccardo Monn. Veramein da surstar tgei custeivels vehichels, apparats e material che stattan oz a disposiziun al corp. La teoria che suonda concernent la prevenziun da fiug ei cungida cun exempels clars ed entelgeivels pils scolars.

Igl'udiu vegn ussa exercitau praticamein.

Denter auter san ils affons stizzar in pign fiug cun la cozza che duess esser necessaria en mintga casada. Plinavon astga mintg'affon stizzar in fiug cul stezzafiug. Il vicecumandant ha lu demonstreu la scala. En gruppas da treis ein ils affons vegni alzai el canaster ver 27 meters ell'aria. Scolars e scolast ein stai fascinai da quella purschida.

Emprem agid

Tier il post „emprem agid“ han ils scolars empriu co secuntener sch'enzatgi sefa mal.

Gl'emprem han las scolastas samaritanas Letizia Schmed e Blandina Levy declarau co alarmer endretg. Leutier s'audan las suandontas numeras impurtontas: polizia 117, pumpiers 118, Rega 1414, agid 144 e 145 pil center toxicologic.

Lu han ils affons empriu co reagir e gidar en treis seracass: co metter ella dretga posiziun in pazient senza schientscha, co far ina bandascha da pressiun e co gidar in pazient ch'ei sebarschus. Suenter pausa ha ei lu giu num mussar tgei ch'ei havevan empriu. En treis loghens ei vegniu simulau cass semegliants. Ils participonts han stui

giudicar e lu dar il dretg agid sco ei havevan empriu.
Certins eran empau malsegirs, mo ein sestellegiai dètg stupent.

Ussa eis ei mo da giavischar ch'ils affons vegnien buca aschi spert
en situaziuns fatalas. Mo duess quei tuttina capitar, san els co agir.

Novitads

Di da sport d'unviern

Il 11 da mars ha giu liug il di da skis. Ferton ch'ils pli pigns ein restai a Sax ed han frequentau leu plirs posts cun da tuttas sorts pensums, ein ils scolars naven dalla 4. classa stai a Caischavedra. Ils primars ein semiserai en diversas disciplinas. L'emprema reala e secundara ha visitau il menaschi dallas Pencilaras Mustér ed ha aschia priu investa da quel. Ils conluvrers han mussau lur plazs da lavur, tgisà, forsa era per in ni l'auter in bien plaz d'emprendissadi. Lotgavla classa ha frequentau in cuors da skis cun scolasts da skis diplomai. La davosa classa ha fatg in cuors da lavinaz tier il Salvament alpin svizzer. Il di ei staus in success. Quei astgein nus engraziar sper ils sura numnai cunzun allas Pencilaras Mustér che pussibileschan a nus igl entir unviern da far gratuitamein diever dils indrezs da skis a Caischavedra.

Cuntentientscha cun igl urari 2009-10

Il december ei vegniu evaluau la cuntentientscha dallas famiglias dil scalem superiuor cun il niev urari che cumpeggia ina pausa pli cuorta da miezdi e la finiziun dil di da scola gia allas 16.10 uras. La retschera ha purtau ils suandonts resultats:

Las pli biaras personas ein cuntentas cun il niev urari. Quei muossa il resultat da 85% gie encunter 15% na.

Dalla vischnaunca da Medel ein tuttas personas che han returnau il questunari cuntentas cun las midadas.

Aschia vegnan ils temps digl urari era a restar vinavon.

Preparaziun regiunala per ils examens da recepziun

Per l'emprema gada eis ei reussiu en collaboraziun cun la scola claustrala d'offerir ina preparaziun regiunala per ils examens da recepziun. Quella ha giu liug all'entschatta digl onn 2010 per las scolaras ed ils scolars dil scalem ault, il mars ed avrel era per ils affons dalla 6. classa primara. Da nossa scola collavuran suandonts scolats per quella preparaziun: Gabriel Venzin, Bruno Flepp, Michel Andriuet e Gion Tenner. Dalla nova purschida ei vegniu fatg diever stediamein.

Success ella clamada

Michel Andriuet ha contonschiu il nivo C1 (tenor il portfolio da lungatgs europeic) che vegn pretendius per saver instruir engles en scola primara. Cordiala gratulaziun!

Luis Coray: niev logoped per Mustér

Suenter grondas stentas d'encurir in logoped romontsch eis ei gartegiau avon cuort al Survetsch da logopedia Surselva d'anflar in logoped che surpren in pensum da ca. 20% cheu a Mustér a partir digl onn da scola 2010-11 (mintgamai il gliendisdis).

Turnier d'unihoc

Il Turnier d'unihoc per scolaras e scolars dil scalem superiuor dalla Surselva ha giu liug ils 15 da matg el center da sport e cultura.

Era da nossa scola vegnan puspei plirs gruppas a separticipar.

El parlament grischun

Il 20 d'avrel ha la 3. secundara visitau el rom da historia civica il Cussegl grond a Cuera. Duront igl entir avonmiezdi ein els vegni accumpignai da cusseglier Heinrich Berther che ha capiu a moda exemplarica da declarar il menaschi en casa. Ils scolars han saviu persequitar la debatta el cussegl, han duront interrupziuns denton era saviu emprender fetg bia davart la funcziun da nies stadi. Il suentermiezdi han els visitau igl archiv cantunal. Ursus Brunold, vicearchivari cantunal, ha declarau ils pensums digl archiv e mussau entgins documents zun interessants.

Viseta KKW Beznau

Il 28 da matg 2010 ha igl entir scalem superiuor visitau l'ovra da produczion d'energia atomara a Beznau. Ils scolars han giu la pusseivladad da prender investa dalla ovra atomara e da visitar igl axporama.

Evaluaziun cumpetenzza da lungatg

En connex cun l'introducziun dil Rumantsch Grischun lai il Cantun grischun evaluar la cumpetenzza da lungatg da scolaras dalla 3. classa primara entras l'universidad da Friburg. Sper las vischnauncas da pilot cun RG ein era 8 vischnauncas ch'instrueschan els idioms dalla partida. Nossa tiarza classa primara fa era part a quella evaluaziun.

ScolarAs dalla 2. reala e secundara fredan mistregn!

Lisa Schmidt-Candinas banduna nossa scola

Scolasta Lisa ha entschiet sia lavur sco scolasta el scalem superiur cun l'entschatta digl onn da scola 1996. Dapi lu eis ella sestentada cun grond engaschi per empalar ils affons atras ils treis onns dil scalem superiur.

Cun sia tenuta positiva enviars ils giuvenils e sia gronda competenza sociala ha ella

adempliu sia incarica per la cumpleina cuntentientscha dall'entira scola.

Nus engraziein ad ella per siu zun grond engaschi en favur da nos affons e giavischein per il futur bia cletg e ventira.

Jacomet Vigeli, meinascola

Prevegnir – avon ch'ins sto agir!

La 1. reala e secundara ei sededicada durant treis dis al tema PREVENZIUN. Per quei intent essan nus s'occupai cun la tematica dil diever e maldiever d'alcohol, da cigarettas e dad outras drogas. Nus essan sedumandai, tgei che motivescha in giuvenil da seschar en cun alcohol e fimar. Ils scolars e las scolaras han empriu d'enconuscher in ton sesezs, ils cunfins e las consequenzas d'in diever nuscheivel. Nus havein envidau dr. Marcus Huonder

pertuccont ils aspects da sanadad e las consequenzas d'in maldiever a cuorta e liunga vesta.

Pertuccont las consequenzas existenzialas pil singul, sia famiglia e buc il davos per la societad ha Robert Cajacob, menader digl uffeci social dalla Surselva, referiu.

Sco tierz referent ha René Schuhmacher, polizist cantunal e referent per las scolas, presentau in grond sortiment da drogas, declarau la derivonza, e fatg attents

al prighel direct ed allas consequenzas giuridicas e penalas.

Duront duas lecziuns han ils scolars trenau ils pli impurtonts pass en cass urgent e san uss co s'inschignar e nua clamar per agid.

A tuts referents admettein nus in cordial engraziament per lur engaschi en favur da nos affons.

Lisa Schmidt-Candinas, Adrian Pally, Catarina Steger

Cumiau da Vigeli Jacomet

La nova ei vegnida ellas vacanzas da Nadal, per nus nunspitgadamein: Vigeli Jacomet ei vegnius elegius sco niev inspectur da scola per la Surselva! Per la scola da Mustér ei quei buc in mument da legria, era sche nus savein quintar egl avegnir cun in bien inspectur. Nus sperdin suenter gnanc in onn nies meinascola,

in meinascola che ha capiu da tgamunar nossa scola cun maun diligent, gest e ruasseivel. Per nus eis ei clar daco ch'ils responsabels han elegiu Vigeli Jacomet sco inspectur, nus appreziein medemamein sias bunas qualitads e vessen bugen teniu el era vinavon tier nus enteifer nossas retschas.

Preziau Vigeli, las autoritads da scola, scolastas e scolasts ensemen cun ils scolars engrazian a Ti per tut Tia lavur. Nus vein capientscha per Tia decisiun e giavischein per Tia nova sfida bien success ed in bien maun, beinsavend che nus vein ina buna e zun fidada persuna egl inspectorat da scola.

Program da scola 2010/11

Entschatta digl onn da scola 2010/11:

Gliendisdis, ils 16-08-2010

Scola	gliendisdis	16-08-10	–	venderdis	08-10-10
Vacanzas d'atun	gliendisdis	11-10-10	–	venderdis	22-10-10
Scola	gliendisdis	25-10-10	–	mesjamna	22-12-10
Vacanzas da Nadal	gievgia	23-12-10	–	mesjamna	05-01-11
Scola	gievgia	06-01-11	–	venderdis	25-02-11
Vacanzas da sport	gliendisdis	28-02-11	–	venderdis	04-03-11
Scola	mardis	08-03-11	–	venderdis	29-04-11
Vacanzas da primavera	gliendisdis	02-05-11	–	mesjamna	11-05-11
Scola	gievgia	12-05-11	–	mesjamna	22-06-11

Finiziu digl onn da scola 2010 / 11, mesjamna ils 22.06.2011

Entschatta digl onn da scola 2011 / 12, gliendisdis 22.08.2011

Firaus e dis libers:

Numnasontga	01-11-2010
s. Martin (fiera)	suentermiezdi liber
gliendisdis tscheiver	07-03-2011
s. Giusep (venderdis)	19-03-2011
Pastgas	22-04-2011 tochen 25-04-2011
Anceinza	02-06-2011
scolaziun interna	03-06-2011
Gliendisdis-Tschuncheismas	13-06-2011
Sontgilcrest	23-06-2011